

ÚTOK ARMÁDNÍHO SBORU NA VYBUDOVANÉ OBRANNÉ POSTAVENÍ NEPŘÍTELE

Brig. gen. Jaroslav Tókan

Úvod

Tento článek pojednává o útočné činnosti armádního sboru v normálním terénu na silně vybudované polní opevnění nepřítele.

Armádní sbor za útoku plní takové bojové úkoly, které mají přímý vztah k armádě. Jeví se proto účelným na začátku tohoto pojednání uvést alespoň stručně hlavní zásady soudobé útočné operace.

V dalších statích vysvětlí tento článek bojové určení armádního sboru a věnuje hlavní zřetel organizaci, plánování a vedení soudobého útočného boje armádního sboru.

I. Zásady soudobé útočné operace

Hlavním úkolem ozbrojených sil na bojišti je zničit nepřítele. Tohoto úkolu však možno dosáhnout jen rozhodným útokem, rychlým pronikáním vpřed, které je zakončeno obklíčením nebo pronásledováním nepřítele až do jeho zničení.

Vedení soudobého boje vyžaduje velkého vypětí morálních a fyzických sil. Vysoké politicko-morální uvědomění všech bojovníků je základní zárukou vítězství. Politická práce musí neustále vychovávat a povzbuzovat vojáky k bojovým činům směřujícím k rozbití nenáviděného nepřítele.

Jejím cílem je připravit mužstvo, poddůstojníky a velitelský sbor na nastávající boj, vysvětlit jeho význam a smysl a vypěstovat v nich nezlomnou vůli k vítězství.

Rozvojem a zdokonalováním bojové techniky nabyta soudobá útočná operace větší dynamičnosti. Avšak i obrana byla posílena jak účinkem zbraní, tak i hlubokým učením a manévrovací schopností.

Se zřetelem na povahu soudobé obrany má útočná operace jen tehdy vyhlídky na úspěch, je-li prováděna na rozlehlé frontě současně několika údery. Vést takovou mohutnou operaci může jen fronta nebo sku-

pina front. Fronta provádí údery několika armádami na dvou nebo více směrech.

Vševojsková armáda v soudobé útočné operaci je proto důležitým článkem v operaci fronty.

Podstatným rysem soudobé útočné operace je ničení nepřítele po částech, řadou postupně vyplňovaných úkolů, jako jsou:

- zničení nepřítele v taktické hloubce obrany,
- zničení bližších a vzdálenějších operačních záloh,
- pronásledování nepřítele a ovládnutí konečného cíle.

Takto plánovaná armádní operace tvoří pak jednotlivá údobí, která mají konkrétní obsah, jsou vázána na určitý prostor, prováděna v určitém čase a vymezenými prostředky.

Při souvislých frontách obrany je průlom rozhodující a zpravidla jedinou formou manévru k vytvoření podmínek k přechodu do pohyblivé operace. Průlom má rozbit systém obrany a vytvořit volná křídla, aby tím byly připraveny podmínky k rozvinutí operace do hloubky i do stran a tak byl nepřítel postupně obklíčován a ničen.

Velitel armády stanoví ve svém rozhodnutí podmínky provedení průlomu, t. j. vymezí prostor průlomu, určí sbory, které budou průlom provádět, přidělí jim potřebné posilové prostředky a stanoví i úkoly ostatním druhům vojsk a týlu.

Velitel armády provádí tuto činnost s hlediska celkového plánu operace, je odpovědným organizátorem operace své armády.

Rozkazy dává velitel armády jednak sborům, jednak druhům vojsk, podřízeným přímo veliteli armády.

Za vedení boje při průlomu i v hloubce nepřátelské obrany, t. j. za splnění úkolů rázu taktického, jsou veliteli armády odpovědni velitelé sborů ve svých útočných pásmech.

Sbor je tedy nejdůležitější složkou armády při plnění taktických úkolů. Velitel sboru je hlavním organizátorem boje. On boj připravuje, plánuje a vede tak, aby bylo zabezpečeno včasné dosažení taktických cílů, potřebných armádě k úspěšnému vyplnění operačního úkolu.

II. Bojové určení a úkoly armádního sboru za útoku

Armádní sbor plní své bojové úkoly za útoku zpravidla v rámci armády za součinnosti s ostatními sbory nebo samostatně.

Útok sboru na samostatných směrech bývá výjimkou, podmíněnou terénními poměry (na př. v horách, v lesnatém nebo nepřehledném terénu).

Bojové určení sboru je závislé na celkovém plánu armádní operace, na daných prostředcích, terénu a na jiných podmínkách situace. Stanoví je vždy ve svém rozkaze velitel armády.

V útočné operaci armády může sbor být v prvním nebo v druhém sledu armádní sestavy.

Je-li v prvním sledu armády, bývá nasazen buď na směr hlavního nebo pomocného úderu armády.

Při organizaci a vedení operace je důležité, aby taktická hloubka obrany nepřítele byla co nejdříve prolomena a tento taktický úspěch mohl být po nasazení armádní rychlé skupiny (ARS) přeměněn v úspěch operační.

Z tohoto pojetí operace vyplývají i úkoly pro sbory prvního sledu armády. Sbor útočí na směr hlavního úderu dostává obvykle jako úkol dne prolomit první a druhé pásmo nepřátelské obrany, t. j. taktickou hloubku obrany (další úkol sboru).

Bližším úkolem sboru pak bývá prolomení hlavního pásma obrany nepřítele.

Tyto úkoly mohou být vzhledem na sílu a hloubku nepřátelského odporu, na způsob opevnění, na dané prostředky, terén, na povahu počasí nebo roční doby (na př. krátkost dne) a na ostatní podmínky situace stanoveny i jinak. Určuje to vždy velitel armády.

Na dosažené čáře sbor obvykle zabezpečuje nasazení armádní rychlé skupiny (ARS), po případě rychlé skupiny fronty

do průlomu, a to v součinnosti s ostatními sbory.

Sbor útočící na pomocném směru armády může plnit různé úkoly. Jestliže se přimyká svým křídlem k jednotkám hlavního úderu armády, je jeho hlavním úkolem zabezpečit ohrožený bok proti útočným akcím bránícího se nepřítele. Jindy zase může útočit na samostatném směru, který se v hloubce nepřátelské obrany sbíhá se směrem hlavního úderu, aby obklíčil a zničil určitou skupinu nepřítele.

Sbor postupující v druhém sledu armády mívá zpravidla za úkol skrytě se přemisťovat v nařazeném směru a být připraven k zásahu podle rozkazu velitele armády. Při zasazení do prvního sledu má obvykle za úkol rozvinout operaci do hloubky na směr hlavního úderu, nebo manévrovat do některého boku, za součinnosti se sousedy obklíčit a zničit určitou skupinu nepřítele.

Někdy může takový sbor být zasazen k odražení mocného nepřátelského protiúderu a podle situace i k zabezpečení hlavních sil armády provádějících ničení obklíčeného nepřítele.

Podle situace se může za útoku armádního sboru i část jeho sil přechodně bránit.

III. Formy taktického manévru armádního sboru za útoku

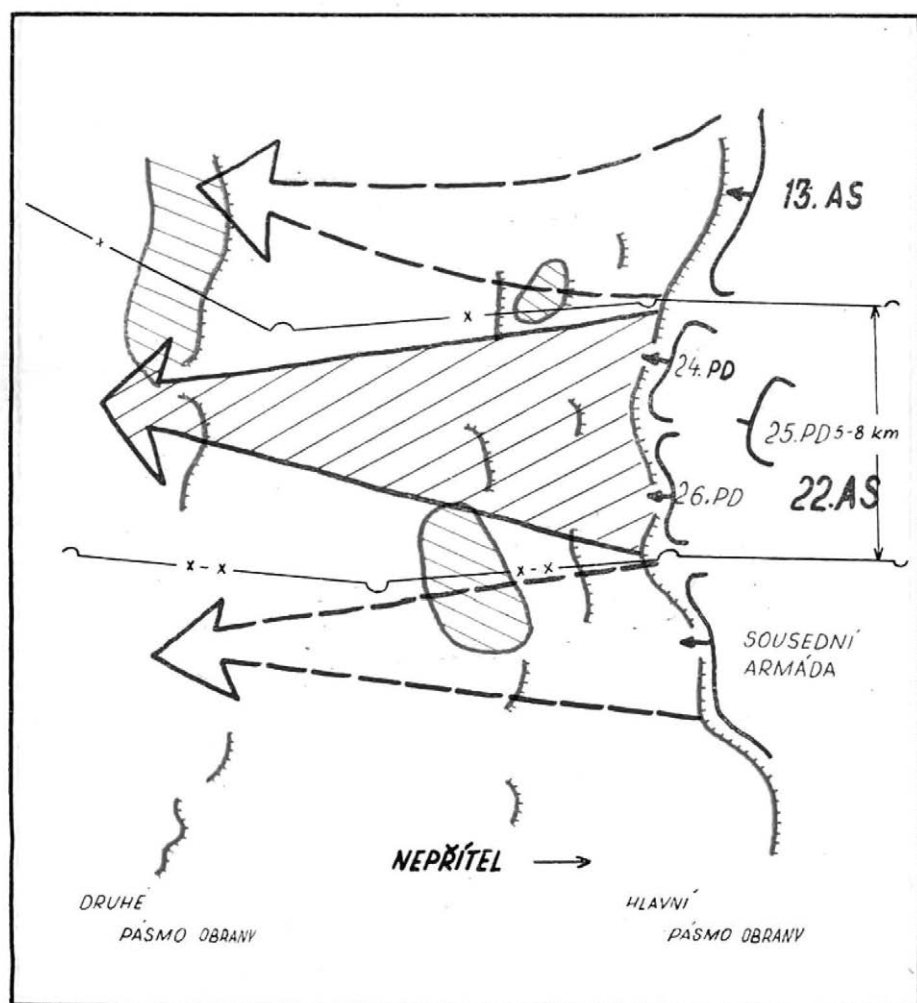
Taktický manévr je způsob použití živé síly a bojových prostředků tak, aby byl splněn daný úkol. Záleží v uspořádání přesunů a nasazení vojsk s cílem, aby byly vytvořeny na rozhodujícím směru a v pravý čas vůči nepříteli co nejvýhodnější podmínky k vedení boje.

Formy taktického manévru stanoví velitel sboru ve svém rozhodnutí. Učiní tak jednak podle plánu a úkolu stanoveného velitelem armády, jednak podle výsledku ocenění nepřítele, terénu, vlastních možností a ostatních zvláštností situace.

Armádní sbor má výhodu ve své pružné organizaci, může při průlomu obrany a ničení nepřítele použít řady rozmanitých a svérázných forem manévru. Hlavní formy taktického manévru armádního sboru jsou:

1. Čelní úder na celé frontě, kterého se užívá, jestliže armádní sbor, jsa dostatečně vybaven, může útočit v celém svém pásmu.

Náčrt 1

ČELNÍ ÚDER ARM. SBORU NA CELÉ FRONTĚ

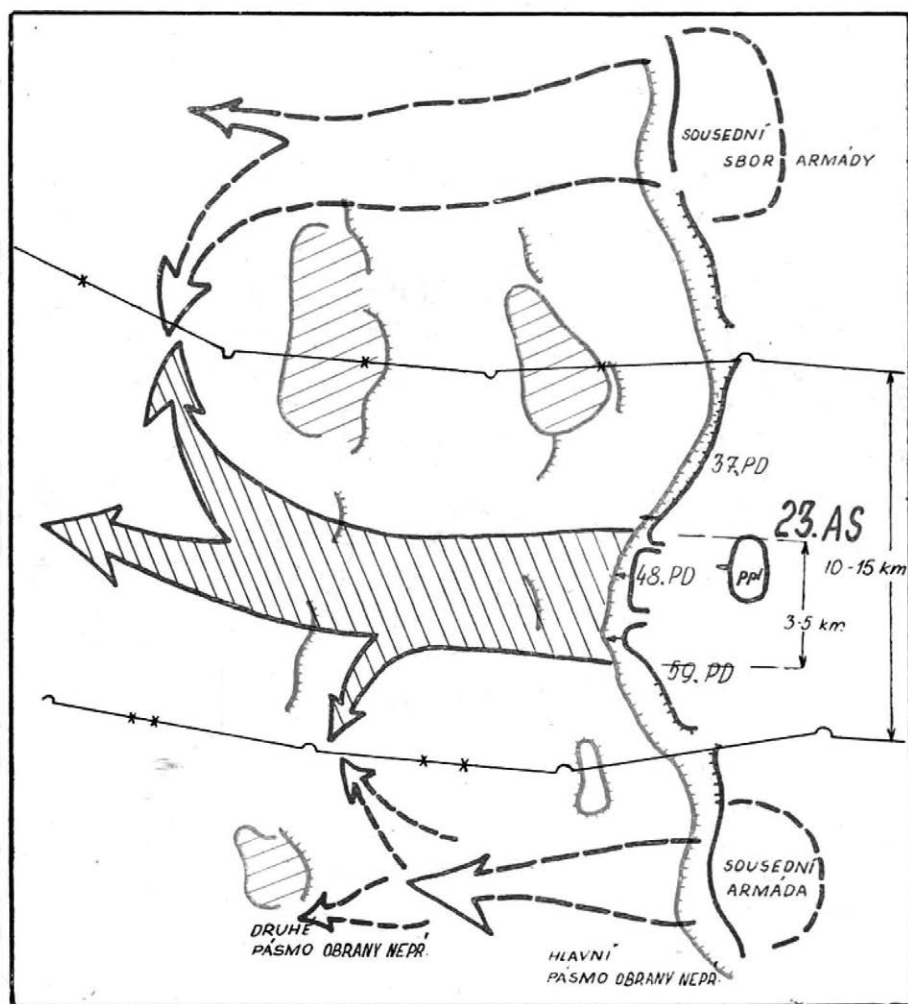
Bude to obvyčejně u sboru působícího na směru hlavního úderu armády (viz náčrt 1).

2. Čelní úder středem, kterého možno použít v případě, kdy armádní sbor má širší pásmo útoku a jeho prostředky vystačí provádět průlom jen na části fronty. Po průlomu hlavní síly rozvíjí svůj úspěch do hloubky nebo do stran (viz náčrt 2).

3. Úder jedním křídlem (pravým nebo levým) je prováděn tehdy, jestliže armádní sbor útočí na pomocném úderu armády. Takový manévř dovoluje doprovázet a zabezpečit hlavní síly armády s boku a po průlomu obrany rozvíjet úspěch do hloubky nebo do strany k obklíčení nepřítele (viz náčrt 3).

Náčrt 2

ČELNÍ ÚDER ARM. SBORU STŘEDEM S ROZVINUTÍM DO HLOUBKY A DO STRAN

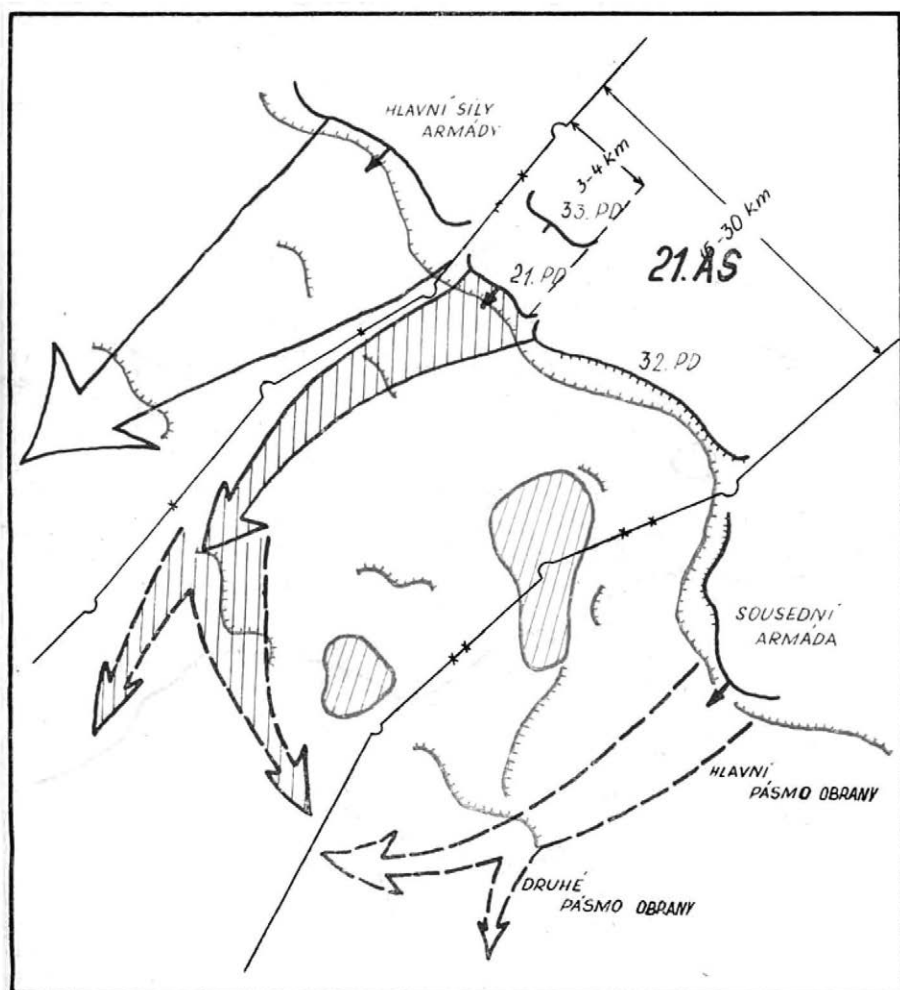
4. Úder oběma křídly (koncentrický) na sbíhavých směrech je velmi účinný, neboť dovoluje vyřešit armádnímu sboru obklíčení a zničení omezené skupiny nepřítele. Vzhledem na velkou spotřebu sil se ho používá jen při velmi slabé obraně nepřítele, na př. v hloubce jeho obrany (viz náčrt 4).

Uvedené formy taktického manévru představují jen hlavní typy. Jejich řadu by

bylo možno rozšířit, neboť vedení soudobého boje, pokud jde o jeho formy, je velmi rozmanité.

IV. Složení armádního sboru a jeho možnosti za útoku

1. Armádní sbor je nejvyšší taktickou jednotkou a skládá se z organických jednotek, 2 až 3 divízí (z nich jedna může být

ÚDER ARM. SBORU JEDNÍM KŘÍDLEM*S ROZVINUTÍM DO HLOUBKY A DO STRANY*

mechanisovaná) a posilových prostředků.

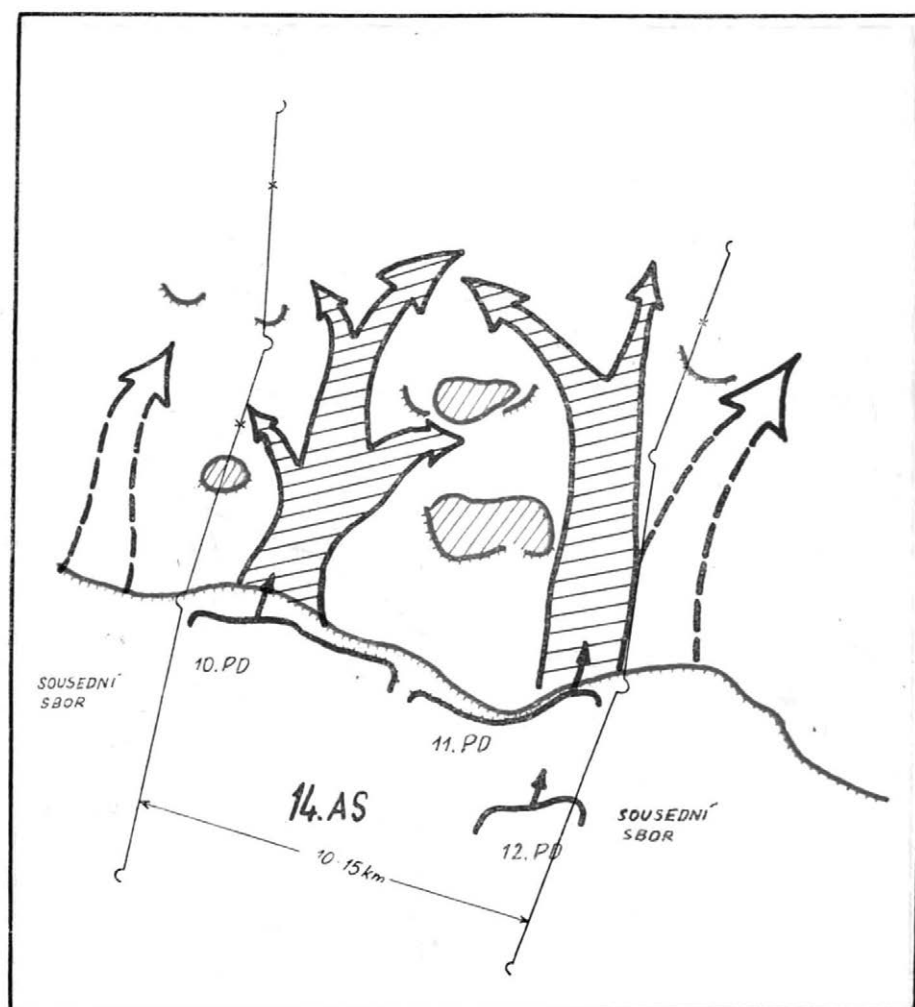
Sílu armádního sboru, t. j. počet a druh divísi a posilové prostředky, určuje velitel armády, a to zvláště pro každý bojový úkol. Složení sboru bude určováno se zřetelem na úkol sboru (šířka pásma, hloubka cíle, časové podmínky), na hodnotu nepřátelského odporu (síla, hloubka a vybudování obrany), terén a ostatní podmínky situace.

Složení armádního sboru se podle situace

mění. Kdežto za průlomů bývá hodnotně vybaven, v hloubce nepřátelské obrany může mít prostředky omezené.

Armádní sbor útočící na směr hlavního úderu armády proti silně vybudované obraně nepřítele mívá obvykle tři divise (dvě pěší a jednu mechanisovanou) a je průměrně zesílen tanky, dělostřelectvem, jednotkami ženijního a chemického vojska. Kromě toho mu bývá na dobu dělostřelecké

ÚTOK ARM. SBORU OBĚMA KŘÍDLY (KONCENTRICKÝ) NA SBÍHAVÝCH SMĚRECH

přípravy přidělováno dělostřelectvo jednotek druhého sledu armády.

Armádní sbor zasazený na směr pomocného úderu armády může mít jen dvě divise a je zesilován jen nejn nutnějšími prostředky, zejména protitankovými.

Pokud jde o letectvo, bývá armádní sbor při plnění určitých úkolů podporován částí vzletů bitevního a bombardovacího letectva podle rozkazů velitele armády.

2. Útočné možnosti armádního sboru jsou dány početními stavy jeho jednotek, hodnotou posilových prostředků a vlastnostmi nepřátelské obrany.

Armádní sbor, který útočí se středními počty na směr hlavního úderu armády a je přiměřeně zesílený, dostává útočné pásmo široké 5 až 8 km. Vyplývá to z možnosti divise útočit v pásmu širokém 2,5 až 4 km se 4 až 6 prapory v prvním sledu.

Jestliže armádní sbor útočí na pomocném směru, bude jeho fronta značně širší, někdy 10 až 20 i více km. V takovém případě budou jeho možnosti průlomu podstatně omezeny i při strohém soustředění prostředků. Takový sbor bude nucen zdolávat nepřátelskou frontu jen po částech, využívaje hlavně úspěchu svých sousedů.

Pokud jde o tempo útoku, dosahovaly podle zkušeností Velké vlastenecké války vševojskové jednotky průměrně denně:

- při průlomu taktické hloubky obrany 10 až 15 km,
 - za boje v operační hloubce 15 až 20 km.
- Rychlé jednotky měly průměrný denní výkon 25 až 40 km za den.

Dnem boje se rozumí doba 24 hodin, počítaná od rána jednoho do svítání druhého kalendářního dne.

Na zvýšení tempa útoku má vliv síla nepřátelské obrany, ale zejména vzájemný poměr sil. Proto musí velitel armádního sboru stále pečovat o to, aby pro svá vojska vytvořil co největší hustotu zbraní a převahu nad nepřítelem.

Abyste byl v útočném boji zabezpečen úspěch, je třeba na směr hlavního úderu vytvořit v pěchotě nejméně 3násobnou až 4násobnou, v dělostřelectvu a tancích nejméně 4násobnou až 6násobnou převahu nad nepřítelem. Třeba zdůraznit, že snaha mít převahu v bojových prostředcích a hustota zbraní má stále stoupavou tendenci.

V. Bojová sestava armádního sboru za útoku

Sestava armádního sboru musí odpovídat zámyslu velitele, aby bylo zabezpečeno splnění daného úkolu. Čím složitější bude úkol a podmínky situace, tím důkladněji třeba promyslet otázku bojové sestavy.

Armádní sbor útočící na směr hlavního úderu armády proti silně vybudované obranné nepříteli bývá zpravidla uskupen ve dva sledy, sborovou dělostřeleckou skupinu a zálohy (protitankovou, tankovou, ženijní a někdy i všeobecnou).

První sled sboru tvoří obvykle dvě pěší divise, zesílené dělostřelectvem, tanky, ženijními a palometnými jednotkami. Jejich úkolem je prolomit hlavní pásmo obrany nepříteli (bližší úkol sboru).

V druhém sledu bývá jedna pěší nebo

mechanisovaná divise, umístěná na směr hlavního úderu sboru. Jejím úkolem je po nasazení rozvíjet úspěch do hloubky a ve spolupráci s ostatními divisemi prolomit a ovládnout druhé pásmo obrany nepříteli (úkol dne sboru).

Někdy může být druhého sledu sboru použito k rozvinutí úspěchu i do stran nebo k odrazení nepřátelského protiútoků (protiúderu) a k zabezpečení sboru na ohroženém směru.

Všeobecná záloha bývá obvykle zřizována jen tehdy, není-li druhého sledu. Potom plní úkoly druhého sledu sboru nebo je určena k akcím podle situace. Její síla bývá okolo pluku.

Sborová dělostřelecká skupina se tvoří ze sborového a posilového dělostřelectva. Její hlavní úkol je zesílení podpory divisi prvního sledu, boj s nepřátelským dělostřelectvem, odrazení protiútoků nepříteli a zabezpečení nasazení druhého sledu do útoku.

Sborová protiletadlová skupina se skládá z posilových protiletadlových prostředků, přidělených sboru.

Úkolem protiletadlové skupiny je bránit hlavní síly sboru, jeho zálohy a velitelská stanoviště proti vzdušným útokům nepříteli.

Sborová protitanková záloha se tvoří z posilového protitankového dělostřelectva a je určena k boji s nepřátelskými tanky podnikajícími protiútok. Někdy může být organizována i z jednotek samohybného dělostřelectva a zesílena stabilními plamenomety a ženijními jednotkami.

Sborová tanková záloha má za úkol buď zesílit divise prvního sledu nebo podporovat druhý sled při jeho nasazení nebo i působit samostatně při využití úspěchu. Někdy jí bývá používáno k boji s nepřátelskými tanky ve spolupráci s protitankovou zálohou sboru nebo divisí.

Sborový pohyblivý oddíl zatarasovací (POZ) má za úkol zajišťovat boky sboru proti tankům a proti pěchotě nepříteli. Provádí to buď samostatně nebo ve spolupráci s protitankovou zálohou sboru (divise).

Ženijní záloha sboru bývá určována k plnění ženijních úkolů za útoku podle vývoje situace.

Bojová sestava armádního sboru nebude

vždy stejná, i když její hlavní složky zůstávají. Při úderu sboru středem bude mít zvláštnost v tom, že hlavní síly sboru budou soustředěny jen na části fronty. Taková sestava musí být na hlavním směru uskupena značně do hloubky jednak k ochraně obou boků, jednak k narůstání sil podle plánovaného manévru.

Při křídelním úderu nebo při koncentrickém úderu budou hlavní síly sboru soustředěny na jednom nebo na obou křídlech.

Taková sestava bude mít vliv nejen na uskupení pěchoty vyšších jednotek, nýbrž i na organizaci a rozmístění záloh i dělostřeleckých skupin. Při úderu oběma křídly se někdy ukáže účelným na př. vytvořit dvě sborové dělostřelecké skupiny, dvě protitankové zálohy a p.

Příklad útočné sestavy armádního sboru je uveden v náčrtu 5.

VI. Příprava a organizace útočného boje armádního sboru

1. Všeobecně

Tato činnost se provádí na základě rozkazu a pokynů, které sbor dostal od velitelství armády. V podstatě znamená vyřešení čtyř základních otázek:

- přípravu a vydání rozhodnutí velitelem sboru,
- organizaci provedení rozhodnutí velitele a jeho takticko-technické zabezpečení,
- taktickou přípravu štábů a vojsk,
- přípravu materiálního zabezpečení boje.

2. Rozhodnutí velitele sboru

Abý útočný boj armádního sboru mohl být podle rozkazu velitele armády organizován a proveden, musí velitel učinit rozhodnutí. Své rozhodnutí učiní velitel sboru na základě pečlivého ujasnění daného úkolu, zhodnocení všech podrobností situace (nepřítel, vlastní vojska, terén, čas a j.) a na podkladě velitelského průzkumu.

Postupuje při tom přísně důsledně a metodicky, neboť vytvořit a vydat správné a odůvodněné rozhodnutí je jednou z nejdůležitějších činností velitele sboru vůbec.

Methodický postup velitele sboru za spolupráce jeho štábu, velitelů (náčelníků) dru-

hů vojsk a týlu bude obsahovat tyto postupné práce:

- ujasnit si podstatu úkolu a zhodnotit situaci k stanovení všeobecných rysů, jak zamýšlí úkol splnit;
- informovat náčelníka štábu, velitele druhů vojsk a týlu o situaci a novém úkolu, vydat pokyny pro zpracování informačních zpráv;
- pro vyléchnutí informačních zpráv a návrhů svých spolupracovníků vydat předběžné rozhodnutí a nutné pokyny štábu a velitelům druhů vojsk (provedení velitelského průzkumu, nutné přesuny a p.), dále vydat předběžná nařízení podřízeným velitelům divisi, aby všichni mohli zahájit potřebné práce;
- provést velitelský průzkum a po jeho skončení vydat své rozhodnutí, po něm pak pokyny náčelníkovi štábu, velitelům druhů vojsk a týlu k doplnění a rozvinutí svého rozhodnutí a konečně rozkazy velitelům divisi a jednotkám sboru přímo podřízeným.

Rozhodnutí velitele sboru pro útok zpravidla obsahuje:

1. **Stručný závěr o nepříteli** (podle potřeby).

2. Zámysl velitele sboru:

kde prolomit nepřátelskou obranu, směr hlavního úderu, které čáry postupně dosáhnout, kdy a za jakým účelem nasadit divisi druhého sledu.

3. Úkoly divisi prvního sledu (zprava):

označení divise a vyjmenování všech posilových prostředků, přesné vymezení úseku, na kterém prolomit obranu nepřítel, určení směru hlavního úderu, podmínky spolupráce se sousedy.

Bližší úkol: na př. ovládnutí čáry, která zahrnuje zálohy pluků nepřítel.

Další úkol: obyčejně průlom hlavního pásma obrany (bližší úkol sboru).

Další činnost divise, k čemu má být připravena. Které dělostřelectvo se přiděluje na dobu dělostřelecké přípravy (od jednotek druhého sledu).

Levá hranice divise, který velitel divise je odpověden za styk, VS, po příp. i pozorovatelna divise.

Stejně pro ostatní divise prvního sledu.

4. Druhý sled sboru (příp. všeobecná záloha):

jeho složení, prostor soustředění, směr postupu, na které čáře má být připraven k zásahu do prvního sledu a s jakým úkolem, jeho příp. zesílení při nasazení do boje.

5. Dělostřelectvo:

a) Složení SDS, velitel, palebná postavení. Doba pohotovosti dělostřelectva k palbě.

b) Trvání dělostřelecké přípravy a úkoly dělostřelectva.

c) Úkoly dělostřelectva podle údobí útoku, způsob činnosti, hlavní úsilí v podpoře divisi prvního sledu, ochrana boků, boj s nepřátelským dělostřelectvem, zabezpečení nasazení druhého sledu sboru a j.

6. Sborová protitanková záloha:

- její složení, velitel, rozmístění ve výchozí, směru postupu s úkolem být připravena k odražení hromadných útoků tanků nepřítele na čarách (vyjmenování čar, kde má za útoku zaujmout protitankové postavení k odražení útoku nepřátelských tanků z určitého očekávaného směru).

7. Sborová tanková záloha:

- její složení, velitel a umístění,
- směr postupu, s úkolem být připravena buď posílit útok divisi prvního sledu nebo podporovat druhý sled při jeho nasazení,
- případné úkoly pro boj s nepřátelskými tanky, a to samostatně nebo v součinnosti s protitankovou zálohou sboru,
- část zálohy připravena k boji s leteckými výsadky nepřítele.

8. Sborová protiletadlová skupina:

její složení, velitel a úkoly při vyrazení, za útoku podle jednotlivých údobí (plnění bližšího a dalšího úkolu).

9. Letectvo:

- které jednotky letectva podporují sbor a jejich počet vzletů,
- úkoly letectva za dělostřelecké a letecké přípravy,
- úkoly letectva za útoku; způsob pod-

pory divisi prvního sledu podle údobí boje (plnění bližšího a dalšího úkolu) a při nasazení druhého sledu sboru,

- boj s nepřátelským dělostřelectvem a jeho zálohami,
- zajištění útoku stíhacím letectvem.

10. Pohotovost vojsk k útoku (hodina a den).

11. Velení: VS sboru a pozorovatelný velitele sboru.

Své rozhodnutí vydá velitel sboru obyčejně v terénu nebo na svém velitelském stanovišti (pozorovatelně) zpravidla ústně, při čemž ho důstojník operačního oddělení a velitelé, jichž se týká, zaznamenávají do bloků a do map.

Vydá-li velitel sboru současně **bojový rozkaz** přítomným velitelům divisi, musí kromě údajů uvedených v rozhodnutí ještě dodat: zjištěné skutečnosti o nepříteli, úkol sboru, úkoly sousedů a ke konci nařídí, kdy mají velitelé předložit ke schválení svá rozhodnutí a různá hlášení.

Velitel armádního sboru vydává současně s bojovým rozhodnutím pro útok i **týlové rozhodnutí**.

V něm stanoví:

1. rozhraní mezi týly divisi,
2. rozdělení materiálu, přiděleného armádou pro plánovaný útok, podřízeným jednotkám (vyhradí si po případě určité množství některého materiálu jako svou dispoziční zásobu),
3. spotřebu materiálu podřízeným jednotkám (střelivo, pohonné hmoty),
4. způsob provádění přísunu a odsunu v případech, kdy dvě divise (nebo sborové posilové útvary a divise) používají stejných dopravních cest,
5. rozdělení týlových posilových prostředků, jsou-li sboru přiděleny a vyžaduje-li to situace, podřízeným divisím (na př. polní pohyblivá chirurgická nemocnice),
6. způsob ochrany a obrany týlových prostorů divisi, zejména na rozhraní mezi nimi,
7. účel a způsob provádění kontroly před zahájením útoku a v jeho průběhu.

Aby štáb sboru, velitelé druhů vojsk a týlu mohli přistoupit k organizaci boje a jeho zabezpečení, k zpracování všech pí-

semností, zejména plánu boje, je třeba, aby velitel sboru jako rozvinutí svého rozhodnutí vydal ještě potřebné pokyny, které nejsou obsaženy v rozhodnutí (doplňující pokyny).

Pokyny náčelníkovi štábu se budou týkat zejména těchto úkolů: získávání zpráv, podmínek provedení přeskupení vojsk, organizace součinnosti, výcviku štábů a vojsk a podmínek velení.

Pro velitele druhů vojsk a náčelníka týlu se v pokynech stanoví podrobné provádění všech úkolů, pořadí a doba přípravných prací a předvídaná činnost za útoku, hustoty zbraní a p.

Všem těmto osobám určí velitel armádního sboru, dokdy a jak třeba zpracovat příslušné plány boje.

Náčelník štábu pro vyplnění rozhodnutí a pokynů velitele sboru rozdělí úkoly náčelníkům oddělení štábu.

K zabezpečení velení vydá náčelníkovi spojení sboru pokyny a stanoví v nich: umístění velitelského stanoviště a pozorovatelný sboru, osu spojení za útoku, dobu a druh pohotovosti spojení, podmínky spojení za útoku u sboru a se sousedy, dobu zpracování plánu spojení a předkládání různých hlášení.

Při organizaci útoku platí zásada centra lisovaného velení a veškerá činnost v armádě musí být řešena s hlediska zájmu operace. Proto je velitel sboru povinen předložit své rozhodnutí pro útok ke schválení veliteli armády dříve, než započne jeho provádění. Doby a místo schválení nařizuje velitel armády.

Obdobně schvaluje velitel armádního sboru rozhodnutí podřízených velitelů divísi.

3. Organizace provedení rozhodnutí velitele sboru a takticko-technické zabezpečení boje

a) Tato činnost zahrnuje velmi rozsáhlou řadu otázek a plně zaměstná velitele, štáb, velitelství druhů vojsk i týlu sboru.

Důležitou činností při organizaci provedení rozhodnutí velitele sboru bude zejména plnění těchto úkolů:

- rozpracování rozhodnutí velitele sboru,
- organizace tankové podpory útoku,
- organizace dělostřeleckého útoku,
- organizace leteckého útoku,

— bojové zabezpečení útoku: průzkum, přeskupení vojsk, organizace součinnosti, zajištění styku a boků, protitanková, protiletecká a protivýsadková obrana, protichemická ochrana, ženijní zabezpečení, organizace maskování, organizace velení a spojení.

b) Jakmile vydá velitel armádního sboru své rozhodnutí a potřebné pokyny, může štáb sboru i štáby všech druhů vojsk a týlu přikročit k organizaci jeho provádění.

Štáb sboru má odpovědnost zejména

- za zpracování všech taktických a zpravodajských písemností (bojový rozkaz, nařízení pro přesuny, různé směrnice a pokyny),
- za shromažďování hlášení od podřízených a předkládání hlášení velitelství armády,
- za vypracování plánu boje a tabulky součinnosti,
- za organizaci velení a spojení,
- za organizaci obrany a ochrany štábů,
- za řízení práce podřízených štábů,
- za přípravu map a plánů,
- za provádění kontroly a j.

Velitelé (náčelníci) druhů vojsk a týlu se svými štáby vypracují odborné rozkazy a směrnice pro podřízené, hlášení pro velitelství armády a plány použití své zbraně (týlu). Přitom jsou ve stálém těsném styku se štábem sboru.

Bojové zabezpečení útoku obsahuje řadu úkolů, které musí vyřešit v podstatě tyto otázky:

- organizaci průzkumu za přípravy a vedení útoku,
 - organizaci přeskupení vojsk, zejména vzhledem na jeho utajení,
 - organizaci součinnosti mezi druhy vojsk za útoku,
 - zajištění styků a boků sboru,
 - otázky protitankové, protiletecké a protivýsadkové obrany a protichemické ochrany,
 - podmínky maskování ke klamání nepřítele,
 - obranné zpravodajství,
 - organizaci velení a spojení za útoku.
- Pokud jde o ženijní zabezpečení útoku, musí být vyřešeny:
- ženijní průzkum obrany nepřítele a terénu v útočném pásmu,

- příprava východiště útoku,
- ženijní maskování vojsk,
- odstraňování min a překonávání překážek,
- ženijní zabezpečení činnosti útočných skupin,
- zřizování a udržování cest, mostů a přeprav,
- účast při zajištění styků a ochraně křídel,
- pomoc vojskům při udržování dobytého terénu,
- péče o získávání pitné vody.

Pokud jde o přípravu východiště útoku sboru, má zabezpečit:

- skrytí a bezpečné rozmístění bojové sestavy sboru vybudováním potřebných zákopů, krytů a úkrytů,
- vybudování palebných postavení dělostřelectva, minometů, úkrytů pro tanky a jejich osádky a ostatní druhy vojsk, odražení nepřátelských útoků vytvořením zátarasů,
- přiblížení k východišti zteče vysunutím předního zákopu co nejbližší k nepříteli (na 150 až 200 m),
- přísuny a odsuny všech druhů zřizování a udržování cest, mostů a přeprav,
- rozmístění materiálu potřebného pro útok,
- velení vojskům vybudováním velitelských stanovišť a pozorovatelů.

Práce na přípravě východiště provádějí zpravidla jednotky prvního sledu sboru podle pokynů velitele sboru, a to každý druh vojska pro sebe. Speciální práce vykonávají jednotky ženijního vojska anebo jejich provádění řídí.

Rozsah těchto prací bude vždy závislý na čase, který má sbor k dispozici, na prostředcích, na vlastnostech terénu a na ostatních podmínkách situace.

4. Taktická příprava štábů a vojsk

Taktická příprava velitelů, štábů a vojsk je jednou z důležitých složek úspěchu. Provádí se v přípravném údobí před útokem a je řízena sborem podle pokynů velitelství armády.

a) Příprava velitelů a štábů záleží

- v rozpracování plánu boje,
- v organizaci součinnosti druhů vojsk,

- v provedení cvičení na mapách v rámci praktického výcviku.

b) Příprava vojsk vyžaduje:

- výcvik vojsk pro plnění očekávaných úkolů za útoku, hlavní zřetel na boj při průlomu silně vybudované obrany nepřítele, boj o osady, překonávání různých překážek, zejména vodních,
- studium terénu a nepřítele, vlastnosti a uskupení jeho obrany na předním okraji i v hloubce, způsoby vedení obrany,
- praktickou přípravu vojsk za osobní účasti tankových a leteckých osádek.

Výcvik se provádí za frontou, řídí jej velitelé svých jednotek podle směrnic velitelství sboru.

5. Materiální zabezpečení armádního sboru za útoku

Armádní sbor ve svazku armády nemá sborových týlových útvarů a útavů, vlastních zásob materiálu a týlového prostoru. Týlové prostory jeho pěších divisí hraničí přímo s armádním týlovým prostorem.

Týl armádního sboru je řídicím a kontrolním orgánem divisí. K tomu je vybaven řídicími orgány služeb.

Armáda připravuje útočnou operaci přiděluje jednotlivým sborům podle jejich úkolů a složení týlovými rozkazy armády zásoby munice, pohonných hmot a jiného materiálu.

Velitel sboru rozdělí tyto zásoby divisím, sborovým útvarům a posilovým jednotkám podle jejich bojových úkolů. Rozhodnutí a rozdělení přidělených zásob divisím, určení prostoru divisních skladů, doba a pořadí přísunu materiálu jednotlivým divisím je uvedeno v týlovém rozkaze sboru, který je předkládán štábu týlu armády jako hlášení. Podle hlášení náčelníka týlu sboru organizuje pak štáb týlu armády přísun zásob divisím a ostatním útvarům sboru. Zásobování a vyúčtování veškerého materiálu se provádí po linii armáda-divise-vojskové těleso nebo armáda-vojskové těleso, jde-li o sborový nebo posilový útvar.

Organisaci týlu armádního sboru je však ponechána pružnost. Velitel armády má právo, kdykoli si to vyžádá operační situace, vybavit sbor týlovými prostředky, t. j. týlovými útvarů a útavů (na př. pohyblivými chirurgickými nemocnicemi, posilovými do-

pravními prostředky a p.), zásobami a odborným personálem. V takovém případě týl sboru vykonává úplnou nebo částečnou zásobovací a odsunovou činnost pro své divise a ostatní podřízené jednotky.

Přidělené zásoby materiálu pěších divísi, sborových a posilových útvarů, potřebné pro plánovaný útok, rozmisťují se ve skladech divísi, pěších pluků a praporů, posilových útvarů a v palebných postaveních dělostřelectva. Bývají to zpravidla zásoby na první 2 až 3 dny plánovaného útoku. Zásoby na další dny jsou připraveny a uloženy v armádních skladech nebo v jejich předsumnutých odděleních.

Štáb týlu armádního sboru, t. j. druhý velitelský sled sboru, se před zahájením útoku rozmisťuje zpravidla v prostoru divísi (druhých velitelských sledů divísi), aby tak měl co nejlepší podmínky pro svoji činnost a spojení s týly podřízených divísi. Během útoku se přemísťuje v souladu a se zřetelem na přemísťování velitelského stanoviště sboru a druhých sledů štábů divísi.

Náčelník týlu sboru dle tam, kde je jeho přítomnosti nejvíce třeba. Během boje bude zpravidla na velitelském stanovišti sboru, kde má nejlepší podmínky, aby mohl sledovat průběh útočného boje a podle vývoje situace zasáhnout sám anebo prostřednictvím svého štábu a náčelníků služeb tam, kde toho je třeba.

Úspěšné řízení a kontrola týlu však musí být zajištěna nejužší součinností orgánů týlu druhů vojsk a služeb, týlu sboru s týly podřízenými a s týlem armády; ta je přímo závislá na bezvadném spojení ve všech údobích útočného boje.

VII. Plánování útočného boje armádního sboru

Podstata plánování útočného boje sboru záleží v tom, že se předem vypracuje bojová činnost vojsk podle jejich možnosti tak, aby bylo zabezpečeno plnění daného úkolu. Celá tato činnost je zpracována v plánu boje.

Plán útočného boje armádního sboru je důležitý dokument, který musí vyřešit přípravu i vedení boje po stránce taktické i materiální, a to podle období.

Délka přípravného období je závislá na podmínkách operace, a proto ji stanoví ve-

litel armády. Pro sbor mívá trvání 7 i více dní. Ve zvlášť příznivých případech může být i kratší (t. zv. urychlená příprava v trvání 2 až 3 dní).

Přípravné období začíná okamžikem, kdy velitel sboru dostal rozkaz pro útok, a končí zahájením dělostřelecké přípravy. Musí v něm být provedeny veškeré přípravné práce.

Vedení boje plánuje velitel sboru nejméně na jeden den (podrobně) a je rozděleno na jednotlivá období útočného boje. Každé období vyžaduje splnění určitého bojového úkolu (bližší úkol, po příp. další úkol a úkol dne).

I když vlivem okolností bude boj veden jinak, než bylo plánováno, přece jen plán své poslání splní; je lépe provést v něm určité změny než organisovat vše nově.

Zpracováním plánu boje se kromě velitele a náčelníka štábu sboru zabývá jen vybraný omezený počet osob. Náčelníci druhů vojsk a týlu a jednotliví vykonavatelé jsou s obsahem obeznámeni jen v potřebné míře.

Plán se zpracovává v jednom exempláři, výpisy se z něho nedělají. Je uložen u náčelníka štábu nebo operačního oddělení.

Podkladem k zpracování plánu útočného boje jsou rozkazy a pokyny velitelství armády rázu bojového i týlového a rozhodnutí velitele sboru.

Plán útočného boje armádního sboru může mít různé formy. Rozsah jeho zpracování bude obvykle závislý na čase, který má sbor na organizaci boje k dispozici.

Je-li dostatek času na zpracování, obsahuje plán tyto části:

- a) část taktickou,
- b) plány použití druhů vojsk,
- c) materiální zabezpečení boje.

Část taktická bývá rozdělena na statě:

I. Cíl (účel) boje, ujasnění úkolu armády a určení, jaké místo v této operaci zaujímá sbor; co je podstatou jeho úkolu a jak má být plněn.

II. Ocenění situace — stručné zhodnocení (ve formě závěru) nepřítelů, vlastních vojsk, terénu, času, povětrnostních a jiných podmínek boje.

Přikládají se potřebné tabulky o poměru

sil, hustotě, rozvrhu prací v přípravném údobí a j.

III. Zámysl boje.

1. Všeobecný zámysl velitele sboru.

2. Plán boje podle období, a to:

- přípravné údobí — jeho trvání a druh činnosti,
- první období útoku — jeho trvání a obsah (na př. průlom hlavního pásma obrany, dosažení určité čáry, obvykle blíže úkol sboru), podmínky provedení,
- druhé období útoku — jeho trvání a obsah, na př. boj o druhé pásmo obrany, dosažení určité čáry (další úkol sboru nebo úkol dne), obklíčení a zničení určité skupiny nepřítele, podmínky provádění tohoto období a p.,
- třetí období — rozvinutí boje do hloubky.

IV. Plán rozvinutí a zaujetí východiště útoku sborem.

1. Podmínky provádění všech přípravných prací pro průlom (v jaké sestavě, kdy provést).

2. Přeskupení sil k zaujetí útočné sestavy, doba provedení.

3. Rozvinutí dělostřelectva a jiných zbraní, pohotovost k palbě.

4. Pohotovost jednotek k vyražení útoku.

5. Po případě jiné údaje o zabezpečení útoku sboru.

V. Úkoly divísi prvního sledu, druhého sledu, úkoly druhů vojsk, protitankové a tankové zálohy — jak byly uvedeny v stati VI, čl. 2 „Rozhodnutí velitele“.

VI. Bojové zabezpečení útoku s vyřešením otázek, jako je průzkum, organizace součinnosti protitankové, protiletectvé a protivýsadkové obrany a protichemické ochrany, maskování, obranné zpravodajství, velení, spojení zajištění styku a boků a j.

Taktickou část plánu podpisuje velitel sboru a náčelník štábu, schvaluje ji velitel armády.

Druhá část plánování obsahuje plány použití druhů vojsk, které v rámci sboru spolu působí. Bývá to:

- plán použití dělostřelectva,
- plán použití tanků přímé podpory,
- plán použití letectva podporujícího útok sboru,

— plán ženijního zabezpečení útoku,

— plán použití chemických vojsk.

V každém plánu jednotlivých druhů vojsk musí být uvedeny úkoly stanovené velitelem sboru, podmínky spolupráce se sousedy, složení a počty, plán provedení úkolů podle období boje, přiloženy potřebné tabulky a náčrty.

Plán materiálního zabezpečení útoku obsahuje přehled zásob všech druhů, organizaci týlu, způsob zásobování, přísuny i odsuny všeho materiálu v přípravném období i za útoku a plán týlové kontroly.

Plány použití druhů vojsk zpracovávají příslušní velitelé (náčelníci) se svými štáby; plán materiálního zabezpečení útoku zpracovává náčelník týlu se svým štábem a náčelníky služeb.

Plány podpisují příslušní velitelé (náčelníci) se svými náčelníky štábu a schvaluje je velitel armádního sboru.

K plánu se přikládají potřebné mapy se zakreslenou situací vlastní i nepřítele, jakož i různé náčrty a schemata znázorňující různá řešení a pod.

Při nedostatku času možno plán útočného boje armádního sboru zpracovat zkráceně, a to **grafickou formou**. Hlavní částí takového plánu boje je náčrt se zakresleným předvídaným manévrem a příslušnou legendou. Příklad udává náčrt 5.

Mimo náčrt se plán doplní těmito údaji na zvláštních listech:

- a) úkol armádního sboru,
- b) zámysl velitele sboru,
- c) plán boje podle jednotlivých období,
- d) poměr sil a hustoty podle období boje,
- e) materiálně technické zabezpečení.

VII. Vedení útočného boje

1. Průlom hlavního pásma obrany

Průlom hlavního pásma obrany nepřítele, vybudovaného jako polní opevnění, provádějí obvykle divise prvního sledu, přiměřeně zesílené. Při útoku na silně vybudované polní opevnění provádí divise průlom obvykle ve dvou obdobích. Přitom se jako bližší úkol (1. období) stanoví ovládnutí čáry vnitřního postavení nepřítele a jako další úkol (2. období) ovládnutí čáry zadního postavení.

Při útoku na stále opevnění budou cíle bližšího i dalšího úkolu divise mělčí, kdežto

při slabě připravené obraně bývají hlubší.

Před zahájením útoku musí být všechna vojska v pohotovosti v nařízené sestavě. Ve východišti útoku se umísťují pěší a tankové jednotky ve svých útočných pásmech přímo proti určeným cílům.

První sled pěchoty je rozmístěn v nej-
přednějším zákopu co nejbližší k nepříteli.

Je-li východiště zákopu vybudován ve vzdálenosti 150 až 250 m od předního okraje nepřátelské obrany, slouží současně jako východiště zteče.

Je-li východiště k útoku vzdáleno od nepřítelů více než 250 m, postoupí pěchota do východiště zteče za dělostřelecké a letecké přípravy. Proveďte to tak, aby v hodinu „H“, to jest před přelozněním paleb z prvního nepřátelského zákopu na další odpory, byla připravena ke zteči na vzdálenost 150 až 200 m.

V otevřeném terénu může být zaujetí východiště zteče prováděno pod ochranou dýmu.

Tanky přímé podpory vyrazí z východiště tak, aby před přelozněním dělostřelecké palby byly vzdáleny od předního okraje nepřátelské obrany na vzdálenost 100 až 150 m.

Vyrazení pěchoty ke zteči se provádí současně na celé frontě sboru. Dělostřelecká příprava bývá zakončena mohutným palebným přepadem, zejména na přední zákopy a odpory nepřátelské obrany.

Jakmile tanky a pěchota vyrazí ke zteči předního okraje nepřátelské obrany, přechází dělostřelectvo k podpoře útoku, a to buď palebným valem nebo postupným soustředěním paleb, někdy kombinací obou způsobů. Přitom nutno dělostřelecky zabezpečit i ochranu křidel.

Bitevní letectvo ničí pěchotu a palebná ohniska nepřítelů více v hloubce obrany a vede boj s nepřátelským dělostřelectvem, při čemž činnost dělostřelectva a letectva musí být sladěna.

Ženíjní jednotky působící přímo v bojové sestavě pěchoty zabezpečují odtarasování útoku pěchoty, tanků i přemísťování dělostřelectva. Protipěchotní překážky v hloubce nepřátelské obrany jsou zdolávány za spolupráce s tanky.

Průchody v nepřátelských protitankových minových polích, která nebyla za přípravy útoku odminována, a v hloubce ob-

rany nepřítele dělají tanky na odstraňování min a ženisté.

Dýmu se za útoku používá podle plánu chemického zabezpečení. Zejména bude dýmu použito k postupnému oslepečování nepřátelských pozorovatelů, k ochraně boků hlavní útočné skupiny a k ochraně zasazení druhých sledů jednotek. Zádymování může být prováděno jen za součinnosti s ostatními druhy vojsk.

V protichemické ochraně je nutno věnovat zvláštní pozornost jednotkám, které útočí na směr hlavního úderu.

Útok musí být veden prudce, nepřetržitě, bez zastavení pěchoty. Pluky prvního sledu za souhlasu velitele divise nasazují své druhé sledy, aby bylo ovládnuto co nejdříve druhé (vnitřní) postavení nepřítele. Zasazení druhých sledů pluků se provádí buď do mezer nebo překročením.

Současně s pěšími pluky se započne střídavě přemísťování minometů a později i dělostřelectva podle vypracovaného plánu. V tomto období část jejich úkolů přejímá letectvo.

Druhý sled divisi postupuje ve vzdálenosti 1 až 1,5 km za jednotkami prvního sledu, připraven k zásahu, jakmile se projeví výsledek boje o hlavní obranné postavení.

Za boje sleduje velitel divise se svým štábem a veliteli druhých vojsk situaci a předsedá upřesňuje způsob průlomu dalších obranných postavení nepřítele.

Jestliže klade nepřítel houževnatý odpor, bývá druhý sled divisi za souhlasu velitele sboru zasazován k zabezpečení zesilování úderní síly a k bezohlednému pronikání do hloubky. Jeho cílem bývá ovládnutí vnitřního a zadního obranného postavení tak, aby bylo prolomeno celé hlavní nepřátelské pásmo obrany. Je-li vnitřní obranné postavení silně vybudováno, může být druhý sled divisi zasazen k jeho doprolomení.

Pluk druhého sledu divise se obvykle zasazuje v mezerách nebo na křídle jednotek prvního sledu; jen výjimečně, aby překročil útočící části. Jestliže se nasazení provádí s překročením, má být východiště útoku pro lepší organizaci boje určeno aspoň 200 m za jednotkami v dotyku.

Překračované jednotky musí všemi palebnými prostředky podporovat nasazení

druhého sledu a po překročení vytvoří druhé sledy nebo zálohy.

Před útokem druhého sledu divise zpravidla předchází krátký, ale mohutný dělostřelecký přepad k umlčení nepřátelské obrany. Pěchota je podporována tanky obvykle z tankové zálohy velitele divise a dělostřelectvem. Za tím účelem provede velitel divise podle potřeby včas přeskupení posilových prostředků.

Dělostřelecké zabezpečení boje pěchoty a tanků v hloubce nepřátelské obrany se provádí postupným soustřeďováním palby.

Při překonávání odporů v hloubce obrany je třeba v plné míře používat bočného manévru (obchvatu, obejítí). Jednotlivé opěrné body musí být osamoceny a ničeny určenými jednotkami, zatím co se hlavní síly snaží bez zdržování proniknout do hloubky. Klade-li nepřítel odpor na souvislé čáře, třeba energickými útoky jeho obranu současným prolomením na několika směrech rozdělit a postupně ničit.

Rozšiřování úspěchu do stran, aby se dosáhlo obklíčení nepřítel, vyžaduje vždy i čelní akce k poutání.

Každá útočící jednotka, zejména křídelní, musí být připravena odrazet nepřátelské protiútoky, zvláště tankové. Za tím účelem třeba provádět tato opatření:

- vést zvýšený průzkum všech druhů k zjištění činnosti nepřátelských záloh, tyto zálohy odhalovat a napadat letectvem a dělostřelectvem,
- bojovou sestavu uspořádat stupňovitě do strany k ohroženému boku,
- přeskupit část palebných prostředků, zejména protitankových, na ohrožené křídlo,
- pohyblivé zatarasovací oddíly rozmístit na odkrytém boku ve stálé pohotovosti k zabezpečení útočících vojsk.

Velitelé pluků, divisi a sboru přemísťují své protitankové zálohy a pohyblivé zatarasovací oddíly za útočící pěchotou ve stálé pohotovosti k zásahu na ohrožené směry. Přemísťování se děje posuny na čáry, které jsou výhodné k odražení nepřátelských tanků, při čemž nadřazená jednotka vždy vypomáhá jednotkám podřízeným.

Rovněž třeba provádět manévry protiletadlovými prostředky, aby byly bráněny čelní jednotky i pohyby záloh (druhého sledu) proti útokům ze vzduchu.

Za útoku musí být jednotky rovněž připraveny k zajištění dobytého terénu, a to při každém sebemenším zastavení útoku, nebo hrozí-li silný protiútok. K zajištění se použije jen nezbytných prostředků, zatím co hlavní síly pokračují v plnění úkolu. Rozsah zajišťovacích opatření bude záviset na trvání a účelu zastávky.

Velitel sboru pečlivě sleduje vývoj boje u divisi prvního sledu. Jeho pozorovatelná je poblíže divise vedoucí hlavní úder anebo tam, kde se projevil úspěch.

K úspěšnému provedení průlomu hlavního pásma obrany zasahuje zejména činnost sborového dělostřelectva a podpůrného letectva. Podle vývoje situace posměňuje a doplňuje úkoly divisi prvního sledu a nařizuje manévry posilovými prostředky.

Při zasazení svých záloh pečuje vždy o vytvoření nových, aby narůstáním sil mohl rozvíjet tvořící se průlom.

Zastavení útoku divisi prvního sledu může být provedeno toliko na rozkaz velitele sboru. Může k tomu dojít přechodně za protiútok (protiúderu) nepřítel, při zřejmé převaze jeho sil, zejména tanků.

Za boje o hlavní pásmo obrany postupuje divise druhého sledu sboru v nařízeném směru ve vzdálenosti 2 až 3 km za divisemi prvního sledu. Postup provádí skrytě v sestavě dovolující pohotovost k zásahu, jsouc zabezpečena proti leteckým náletům nepřítel.

Dělostřelectvo divise druhého sledu, které bylo z počátku určeno k zesílení dělostřelecké přípravy útoku, připojuje se po skončení stanoveného úkolu ke své divisi.

Za boje o hlavní pásmo obrany při průlomu polního opevnění nepřítel nebývá pěší divise druhého sledu sboru obvykle zasazena. Někdy může být zasazena k doprolomení takové obrany.

2. Ovládnutí druhého pásma obrany nepřítel

a) Po průlomu hlavního obranného pásma stojí sbor před dalším důležitým úkolem, aby rozvinul svůj úspěch do hloubky a ovládl druhé nepřátelské pásmo obrany.

Má-li sbor mechanisovanou divisi ve druhém sledu, pak ji velitel sboru zpravidla použije k doprolomení hlavního pásma obrany nepřítel a k rychlému ovládnutí druhého pásma obrany.

Při tom postupuje na základě vypracovaného plánu boje doplněného nebo opraveného podle situace. Upřesnění organizace tohoto boje provede velitel sboru za boje o hlavní pásmo obrany a podle toho vydá potřebné rozkazy podřízeným.

Útok se vede rázným pronásledováním ustupujícího nepřítele s tím cílem, aby druhého pásma obrany bylo dobytý z chodu.

Při přechodu do pronásledování jsou divisemi prvního sledu vysílány závčas připravené rychlé předsunuté oddíly. Jsou složeny z pěchoty (tanků) a ostatních druhů vojsk, aby mohly samostatně plnit dané úkoly. Musí být zabezpečeny také letecky.

Hlavním úkolem předsunutých oddílů je pronikat do hloubky, aniž se pouštějí do boje s ustupujícím nepřítelem, a bez otálení zmocnit se nejdůležitějších bodů v obraně druhého pásma.

Rychlé vyšší jednotky určené k rozvinutí úspěchu vysílají současně rovněž své předsunuté oddíly, aby ve spolupráci s oddíly divisi prvního sledu zabezpečovaly činnost svých hlavních sil.

Při průlomu druhého pásma obrany prováděného z chodu je třeba organizovat součinnost především mezi mechanisovanými divisemi předsunutými oddíly a předními sledy útočících divisi, jakož i mezi dělostřelectvem (i dalekonosným) a letectvem. Úkoly divisi stanoví sbor do větší hloubky, ponechávaje podřízeným více iniciativy.

Útočící jednotky dostávají směry; velení dělostřelectvu může být decentralisováno.

Zasazení druhého sledu sboru za těchto podmínek se provádí obvykle tehdy, jsou-li divise prvního sledu dosavadním bojem nadmíru vyčerpány, nebo valná část sil je zaměstnána odražením nepřátelských protiútoků. Při tom se všechna nutná přeskupení provádějí urychleně, aby nebyl rušen plynulý spád útoku z chodu, a jsou chráněna letectvem.

b) Jestliže podle získaných zpráv je druhé pásmo obrany obsazeno silnými nepřátelskými zálohami, musí velitel sboru jeho prolomení plánovat. Podle vývoje situace zasahuje do boje i velitel armády, aby soustředil úsilí sborů prvního sledu armády.

Předsunuté oddíly se vysílají i v takovém případě, a to s úkolem ovládnout důležité body a udržet je do zahájení útoku celého sboru.

Průlom druhého pásma obrany silně obsazeného nepřítelem vyžaduje zpravidla zasazení divise druhého sledu sboru a soustředění všech prostředků. Toto zasazení se provádí buď do povstale mezery nebo po vystřídání jednotek. Složitějšímu přeskupování se třeba vyhýbat, proto se nově zasazené divisi podřizují posilové prostředky rozmístěné doposud v pásmu, v kterém povede útok.

Divise druhého sledu sboru může být zasazena s úkolem:

- provést narůstání sil prvního sledu a zvýšit jeho údernou hodnotu,
- po prolomení druhého pásma obrany rozvíjet úspěch do hloubky anebo do stran k obklíčení nepřítele, nebo
- krýt bok útočného uskupení sboru, jestliže byl napaden mocným protiúderem nepřítele, a zabezpečit činnost hlavních sil sboru.

Má-li sbor mechanisovanou divisi, tempo útoku se podstatně urychlí.

Při provádění je důležité, aby velitel sboru a jeho štáb dobře uvážil možnosti provedení. Zejména chybné časové dispozice by mohly vést k nezdaru celé akce. Podle zkušeností je potřebí od doby vydání rozkazu sborem do spuštění útoku nejméně 2 až 3 hodin času. Třeba propočítat dobu na vydání rozkazů k přeskupení sil, organizaci útoku, zejména součinnosti, a uvážit všechny podmínky situace (terén, činnost nepřátelského letectva, denní dobu, povětrnostní podmínky a j.).

Abyste byla doba potřebná na přípravu útoku byla co nejkratší, bude účelné, aby velitel divise druhého sledu sboru dlel v blízkosti velitele sboru. Velitel divise musí pečlivě sledovat vývoj situace u čelních jednotek, studovat podmínky zasazení své jednotky a soustavně je připravovat na budoucí úkol. Velitel sboru, který boj plánuje předem, vydává veliteli divise včas potřebná nařízení, aby jeho druhý sled, jakmile to situace za útoku vyžaduje, mohl vyrazit na krátký rozkaz. Tato opatření jsou zvláště důležitá, je-li v sestavě sboru mechanisovaná divise.

Za přeskupování jednotek koná se intenzivní průzkum nepřítele. Veškeré přesuny musí být chráněny proti útokům ze vzduchu.

Sestava, kterou zaujímá sbor, bude záviset zejména na hloubce cíle, na vlastních pro-

středcích a na uskupení nepřátelské obrany. Sbor může provádět průlom v jednom nebo dvou sledech. Bude-li cíl útoku mělký, divise opotřebované a bude-li prováděn na sklonku dne, bude výhodné útočit se všemi divisemi v jednom sledu s menší zálohou.

Vzhledem na vlastnosti nepřátelské obrany může sbor provádět průlom i na několika směrech současně.

Před útokem předchází obvykle krátká dělostřelecká příprava, t. j. 15minutový až 20minutový přepad za současného útoku bitevního a bombardovacího letectva.

K podpoře útoku pěchoty se používá zpravidla všech tanků přidělených sboru, aby úder byl co nejmocnější. Mechanizovaná divise v tomto případě bude zasazena v prvním sledu.

Útočný boj pěchoty, tanků přímé podpory a ostatních hloubek vojsk je veden podle zásad obecně platných pro průlom.

Letectvo bojuje s nepřátelskými zálohami přiváděnými jak s boků, tak i z operační hloubky obrany.

Po úspěšném provedení průlomu druhého obranného pásma rozvíjí divise sboru svůj úspěch do hloubky a do stran, aby obklíčily skupiny nepřítele, které se dosud brání, a zničily je.

Na dosažené čáře sbor zpravidla zabezpečuje nasazení armádní rychlé skupiny k rozvinutí operace do hloubky nepřátelské obrany.

Za boje v taktické hloubce nepřátelské obrany musí armádní sbor být připraven na mocné protiútoky nepřítele, zejména jeho tankových jednotek za podpory letectva. V této činnosti bývá sbor podporován armádními prostředky (letectvem, dělostřelectvem a armádní protitankovou zálohou, po případě pohyblivým zatarasovacím očídlem).

3. Boj armádního sboru v operační hloubce

Po prolomení druhého obranného pásma, t. j. taktické hloubky obrany, využívá armáda dosaženého úspěchu k rozvinutí operace do hloubky a do stran. Cílem této činnosti je dokončit rozbití taktické obrany nepřítele a vést boj s jeho operačními zálohami, aby nepřítel byl ničen postupně, po částech.

K dosažení tohoto cíle má armáda nejúčinnější prostředek ve své rychlé skupině. Sbor v tomto období operace může být pověřen úkolem buď

- rozvíjet úspěch do operační hloubky obvykle za spolupráce s armádní rychlou skupinou, nebo
- útokem do strany obklíčit nepřítele v taktické hloubce obrany za spolupráce se sousedem vpravo nebo vlevo, anebo
- podle okolností zabezpečovat činnost hlavních sil armády v hloubce nepřátelské obrany s boku, popřip. z čela, při ničení obklíčeného nepřítele.

Při tom se úkoly sboru stanoví nejméně na jeden den dopředu.

Nepřítel, který má k dispozici rychlé zálohy a letectvo, bude se snažit, aby napadl mocnými protiúderými naše boky a současně obsazováním určitých výhodných čar v hloubce své obrany zastavil náš postup a znovu organizoval obranu.

Proto bude mít boj sboru povahu pohyblivého boje.

Zvláštností tohoto boje obvykle bude, že prostředky sboru budou podstatně slabší, útočné pásmo širší a tempo útoku vyšší, než tomu bylo za průlomu.

Při nepřátelském protiúderu dojde často k střetnutí sboru zejména s rychlými jednotkami nepřítele. Činnost sboru v takovém případě se bude řídit zásadami platnými pro vedení střetného boje.

Jestliže se nepřítel pokouší v hloubce své obrany klást nový odpor, bude nejučelnější, když sbor přejde náhle do útoku současně na několika směrech s cílem rozvrátit nepřátelskou obranu dříve, než se mohla organizovat.

Tento úkol může sbor splnit nasazením všech divísí a prostředků.

Protože však nepřítel z nedostatku sil bude mít často nechráněné boky, bude výhodné volit takovou formu manévru, která vede k obchvatu a obejití hlavních sil bránícího se nepřítele.

Ničení obklíčeného nepřítele třeba provést v nejkratší době, a to jednotkami sboru zvláště k tomu určenými. Jakmile byl obklíčený nepřítel zničen, uvolněné jednotky zahájí neprodleně postup za svými hlavními silami k plnění dalších úkolů armádního sboru.

Závěr

Armádní sbor zaujímá v soudobých podmínkách boje velmi významné místo mezi divizí a armádou. Je důležitým článkem, který se při plnění taktických úkolů stává rozhodujícím činitelem v útočném boji.

Splnění daných úkolů však vyžaduje, aby se jednotkám sboru dostalo plného materiálního zabezpečení po všech stránkách.

Armádní sbor je vyšší jednotka, která je způsobilá vyplnit za útoku každý taktický úkol. Jeho význam záleží zejména v tom, že úspěšným vedením útočného boje v taktickém rámci vytváří podmínky pro úspěšné rozvinutí a ukončení útočné operace.

Velitel armádního sboru je hlavním organisátorem boje. Na jeho organizačních schopnostech, umění vést vojska a uspořádání jejich součinnosti závisí nejen úspěch boje, ale i úspěch armádní operace.

* * *

Tento článek vysvětluje základní problémy útočného boje armádního sboru s hlediska vševojskového na podkladě poznatků ze školení na Nejvyšší Vorošilově akademii v Moskvě v letech 1947—1949.

Článek měl zejména za účel poukázat na složitost soudobého boje a podnítit další práci k rozvíjení znalosti o útočném boji armádního sboru.

Poznámka redakce:

V tomto pojednání nejsou do podrobností rozvedeny otázky související s použitím mechanisované divise, která bývá téměř pravidelně v sestavě sboru určeného k provedení útoku. Bylo by třeba o těchto otázkách napsat samostatné pojednání. Redakce vyzývá důstojníky a generály, kteří mají s použitím mechanisované divise při útoku sboru určité zkušenosti, aby napsali pro časopis na toto thema příspěvek. Doposud je citelný nedostatek pramenů pojednávajících o tomto temat.